

Aktuálna judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k Slovenskej republike

JUDr. Marica Pirošíková
Zástupkyňa SR pred ESLP

Strata statusu poškodenej osoby:

- ☞ **Status poškodenej osoby môže sťažovateľ stratiť, ak vnútroštátne orgány priznajú, buď výslovne, alebo v podstate veci, že došlo k porušeniu Dohovoru, a uskutočnia nápravu.**
- ☞ Postoj Súdu v tejto otázke možno demonštrovať na nasledujúcom príklade. Vnútroštátna judikatúra niektorých členských štátov Rady Európy (napr. Holandsko, SRN, Nórsko) vyvodzuje z prekročenia primeranej lehoty dôsledky pre chod trestného konania alebo pre rozhodnutie –v najzávažnejších prípadoch súdy trestné konanie zastavia, v menej závažných môžu zmierniť trest. **Právo na zastavenie trestného konania alebo zníženie trestu** opierajú vnútroštátne súdy v týchto krajinách o článok 6 ods. 1 Dohovoru, **Súd však nikdy takéto právo z tohto článku nevyvodil.**

Strata statusu poškodenej osoby v trestnom konaní:

- ☞ Pri posudzovaní sťažností na neprimeranú dĺžku trestného konania, v ktorom došlo zo strany vnútroštátnych orgánov k takýmto opatreniam, sa však Súd vždy zaoberá otázkou, či sťažovateľ môže vo vzťahu k sťažnosti na neprimeranú dĺžku trestného konania ďalej považovať za obeť porušenia Dohovoru. V tomto ohľade je judikatúra Súdu jednoznačná - zníženie trestu alebo zastavenie konania z dôvodu neprimeranej dĺžky konania v zásade nezbavuje jednotlivca jeho postavenia obeť v zmysle článku 34 Dohovoru.
- ☞ Existuje však výnimka - v prípadoch, keď vnútroštátne orgány uznajú, že išlo o porušenie Dohovoru, a uskutočnia nápravu. V mnohých prípadoch tak Súd po posúdení konkrétnych okolností prípadu dospel k záveru, že zastavenie trestného konania alebo zníženie trestu bolo dostatočnou náhradou za namietané porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru a skonštatoval, že sťažovateľov už nemožno považovať za obeť v zmysle článku 34 Dohovoru.

Strata statusu poškodenej osoby v prípadoch proti SR:

- ☞ Súd sa v súčasnosti vo vzťahu k SR zaoberá otázkou straty statusu poškodenej osoby predovšetkým v sťažnostiach, v ktorých sťažovatelia namietajú **porušenie práva na rozhodnutie veci v primeranej lehote zaručeného článkom 6 Dohovoru** po tom, ako o porušení tohto práva už rozhodol ústavný súd v konaní podľa článku 127 ústavy.
- ☞ Dôvodom je ich nespokojnosť buď s výškou primeraného finančného zadosťučinenia, ktorú im zároveň s konštatovaním porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote ústavný súd priznal, alebo s tým, že ústavný súd im ho nepriznal.
- ☞ Súd pri posudzovaní týchto sťažností pripomenul, že sťažovateľov status ako poškodenej osoby v zmysle článku 34 Dohovoru *inter alia* závisí od toho, či zadosťučinenie priznané na vnútroštátnej úrovni na základe skutočností, na ktoré sa sťažuje pred Súdom, bolo dostatočné a primerané berúc do úvahy spravodlivé zadosťučinenie poskytované v zmysle článku 41 Dohovoru. Ďalej, že aj keď sa v zmysle existujúcej judikatúry nevyžaduje, aby vnútroštátne orgány priznávali z titulu odškodnenia rovnaké sumy, ako by pravdepodobne Súd priznal v zmysle článku 41 Dohovoru, výška spravodlivého zadosťučinenia poskytnutého na vnútroštátnej úrovni nesmie byť zjavne neprimeraná konkrétnym okolnostiam prípadu.

Strata statusu poškodenej osoby v prípadoch proti SR:

- ☞ V prípadoch *Palgutová v. Slovensko* a *Gábriška v. Slovensko* sa Súd nestotožnil s právnym názorom ústavného súdu, ktorý sťažovateľom nepriznal primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že svojím správaním výrazne prispeli k dĺžke konania. V rozsudku vo veci *Gábriška* Súd upozornil na to, že v prípade porušenia práva sťažovateľa na prerokovanie veci v primeranej lehote považuje za vhodné priznať finančnú sumu ako náhradu nemajetkovej ujmy. Obidve uvedené sťažnosti Súd vyhlásil za prijateľné, pretože nebol presvedčený, že ústavný súd poskytol sťažovateľom primeranú náhradu za zistené porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Následne rozhodol o porušení tohto práva a priznal sťažovateľom za utrpenú nemajetkovú ujmu finančné zadosťučinenie.
- ☞ V prípade *Šedý v. Slovensko* Súd dospel k opačnému záveru. Sťažovateľ sa sťažoval na porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, ku ktorému malo *inter alia* dôjsť v dôsledku dĺžky konania o žalobe proti ministerstvu financií a energetickému podniku o zaplatenie určitej peňažnej sumy. Dĺžku tohto konania na základe ústavnej sťažnosti posúdil aj ústavný súd. Ten skonštatoval porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia, pričom nepriznal primerané finančné zadosťučinenie. Poukázal pritom na to, že sťažovateľ nejasnými a neúplnými podaniami a nezaplatením súdneho poplatku spôsobil prieťahy. Pri rozhodovaní o prijateľnosti tejto časti sťažnosti sa Súd stotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľa už nemožno považovať za poškodenú osobu, pričom vzhľadom na významnú účasť sťažovateľa na vzniku prieťahov akceptoval nepriznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Strata statusu poškodenej osoby v prípadoch proti SR:

- ☞ V prípade *Horváthová v. Slovensko* Súd dospel k záveru, že **suma 18 000 Sk**, ktorú priznal sťažovateľke ústavný súd za porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, **nie je dostatočná na to, aby pozbavila sťažovateľku statusu poškodenej osoby v zmysle článku 34 Dohovoru**. Za neprimerane nízke považoval Súd aj primerané finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom *inter alia* v prípadoch *Sika* (15 000 Sk), *Magura* (15 000 Sk a 20 000 Sk), *Rišková* (20 000 Sk a 10 000 Sk), *Solárová a ďalší* (15 000 Sk pre každého z troch sťažovateľov), *Kuril v. Slovensko* (120 000 Sk), *Tomláková v. Slovensko* (50 000 Sk a 70 000 Sk), *Ivan* (80 000 Sk), *Kántorová* (100 000 Sk), *Piskura* (1600 eur).
- ☞ V prípade *Kuril* Súd uviedol, že ústavný súd priznal sťažovateľovi sumu, ktorá predstavuje približne **16 % z toho, čo by v tom čase pravdepodobne priznal v súlade so svojou rozhodovacou činnosťou Súd**.
- ☞ V prípade *Tomláková* Súd poukázal na to, že ide o konania, ktoré majú byť vedené s osobitnou starostlivosťou, pričom uviedol, že ústavný súd priznal sťažovateľkám sumu, ktorá predstavuje približne **25 % sumy, ktorú by Súd za podobných okolností vo všeobecnosti priznal v slovenskom prípade**.
- ☞ V niektorých prípadoch Súd naopak dospel k záveru, že sťažovateľov vzhľadom na nálezy ústavného súdu a na priznané primerané finančné zadosťučinenie už nemožno považovať za obeť porušenia Dohovoru. Ide napríklad o prípady *Končeková* (50 000 Sk), *Bako* (120 000 Sk), *Širancová* (100 000 Sk), *Eštok* (50 000 Sk), *Machunka* (30 000 Sk) a *Cercanová* (650 000 Sk)

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - sťažnosť predsedovi všeobecného súdu:

- ☞ V množstve prípadov týkajúcich sa neprimeranej dĺžky konaní ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ pred jej podaním nevyčerpal prostriedok nápravy v podobe **sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi dotknutého súdu** alebo podal sťažnosť predsedovi dotknutého súdu **iba formálne**, bez toho, aby mal predseda súdu reálnu možnosť uskutočniť nápravu. Takúto prax ústavného súdu Súd opakovane odmietol a **označil za nesúladnú s článkom 13 Dohovoru, zaručujúcim právo na účinný prostriedok nápravy**.
- ☞ Prvými prípadmi, v ktorých sa touto námietkou Súd detailne zaoberal boli *Ištván a Ištvánová proti Slovensku* a *Komanický (č. 6) proti Slovensku* (rozsudky z 12. júna 2012). Súd uviedol, že zatiaľ čo sa vo vzťahu k zdlhavému konaniu preferuje preventívne opatrenie, **prostriedok nápravy spôsobilý len urýchliť konanie nemusí byť dostatočný a môže sa vyžadovať odškodnenie alebo iná forma nápravy**, pokiaľ už k porušeniu dĺžky konania došlo. Hoci sťažnosť podľa článku 127 ústavy je zameraná na poskytnutie nápravy preventívneho a kompenzačného charakteru, konečný účinok na sťažovateľa sa môže zmeniť, ak sa dostupnosť nápravy na základe sťažnosti podľa článku 127 ústavy stane závislou na sťažnosti podľa zákona o súdoch, ktorá nemá kompenzačný účinok.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - sťažnosť predsedovi všeobecného súdu:

- ☞ Ústavný súd teda podmieňuje úspešné využitie účinného prostriedku nápravy (ústavnej sťažnosti) využitím neúčinného prostriedku nápravy (sťažnosti predsedovi súdu). V dôsledku tohto prístupu ústavného súdu sa stáva aj z ústavnej sťažnosti v takýchto prípadoch neúčinný prostriedok nápravy, pričom sťažovatelia sa musia domáhať nápravy až na medzinárodnej úrovni a z rozhodnutí Súdu v takýchto veciach vznikajú pre Slovenskú republiku nežiaduce finančné záväzky.
- ☞ V jednom z prípadov ústavný súd odmietol sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ úspešne využil tento prostriedok nápravy a predseda súdu urýchlil konanie. Aj tento prístup však Súd odmietol (*Kudela proti Slovensku* rozsudok z 29. septembra 2015).

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - sťažnosť predsedovi všeobecného súdu:

☞ V prípade *Grešáková proti Slovensku* (sťažnosť č. 77164/12) sťažovateľka namietala, že dĺžka občianskoprávneho konania, vedeného na Okresnom súde Žilina, bola neprimerane dlhá. Namietala aj porušenie článku 13 Dohovoru, ktorý zakotvuje právo na účinný prostriedok nápravy. V prípade sťažovateľky rozhodoval o jej sťažnosti podľa článku 127 ústavy aj ústavný súd, ktorý sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu, že pred podaním sťažnosti na ústavný súd nepodala sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi súdu s tým, že dĺžka prieťahov bola nižšia ako v prípade *Ištván a Ištvánová proti Slovensku*, na ktorý sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti odkazovala. Pokiaľ ide o prijateľnosť sťažnosti, Súd sa v rozsudku nestotožnil s právnym názorom ústavného súdu s tým, že prípad je podľa neho analogický s prípadom *Ištván a Ištvánová proti Slovensku*. V tomto ohľade odkázal na obdobné rozsudky prijaté výborom troch sudcov proti Slovensku, ako napríklad *Csákó, Bednár a Klinovská*. Pripomenul, že v každom individuálnom prípade sa musí presvedčiť, či ochrana ľudských práv poskytnutá ústavným súdom je zlučiteľná s tou, ktorú Súd poskytuje podľa Dohovoru.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - sťažnosť predsedovi všeobecného súdu:

☞ V prípadoch týkajúcich sa dĺžky konania bude táto podmienka zachovaná iba vtedy, keď rozhodnutie ústavného súdu umožňuje preskúmavanie konaní ako celku takým spôsobom ako rozhodnutia Súdu. Vzhľadom k tomu, že v predmetnom prípade vláda s odkazom na rozhodnutie ústavného súdu argumentovala iba rozdielnou dĺžkou prieťahov, Súd mal za to, že prípad je rovnaký ako prípady uvádzané vyššie a sťažnosti na článok 6 ods. 1 a 13 Dohovoru vyhlásil za prijateľné. Po preskúmaní samotnej dĺžky napadnutého konania poznamenal, že bola neprimeraná, v dôsledku čoho konštatoval, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1. S poukazom na svoje závery týkajúce sa vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov dospel k záveru o porušení článku 13 Dohovoru s tým, že sťažovateľka nemala k dispozícii vo vzťahu k jej sťažnosti na dĺžku konania účinný prostriedok nápravy. Za zistené porušenie článku 6 ods. 1 a 13 Dohovoru priznal pani Grešákovvej 1 500 eur z titulu nemajetkovej ujmy a 600 eur z titulu náhrady trov konania.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - žaloba pre nečinnosť:

- ☞ Dňa 31. augusta 2018 Súd vyhlásil rozsudky v prípadoch *Balogh a ďalší proti Slovensku republike* a *Engelhardt proti Slovensku*. Zaoberal sa v nich **podmieňovaním ústavnej sťažnosti na prieťahy v správnom konaní žalobou na nečinnosť**.
- ☞ V prípade *Balogh a ďalší* ústavný súd v roku 2015 ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa prieťahov v správnom konaní pred pozemkovým úradom odmietol z dôvodu nevyčerpania prostriedkov nápravy, pretože sťažovatelia nepodali žalobu pre nečinnosť pozemkového úradu podľa § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Vo vzťahu k časti sťažnosti týkajúcej sa konania pred krajským súdom ústavný súd poukázal na to, že konanie na súdoch trvalo v tom čase 4 roky a 5 mesiacov, z čoho približne dva roky konanie prebiehalo na najvyššom súde. V súvislosti s postupom krajského súdu ústavný súd nezistil zbytočné prieťahy a sťažnosť v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - žaloba pre nečinnosť:

- ☞ V prípade *Engelhardt* sa sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti sťažoval na nečinnosť obvodného pozemkového úradu nadriadenému orgánu. Krajský pozemkový úrad uznal, že v konaní podriadeného orgánu sa vyskytli zbytočné prieťahy. Sťažovateľ následne podal žalobu pre nečinnosť obvodného pozemkového úradu podľa § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd najskôr žalobe nevyhovel s odôvodnením, že obvodný pozemkový úrad bol zahŕňený agendou a personálne poddimenzovaný, pričom zároveň aktívne komunikoval so sťažovateľom. Po zrušení jeho rozhodnutia ústavným súdom krajský súd v roku 2013 napokon žalobe vyhovel a nariadil obvodnému pozemkovému úradu, aby v sťažovateľovej veci rozhodol do 60 dní. Obvodný pozemkový úrad tento pokyn nesplnil, a preto sťažovateľ podal novú žalobu pre nečinnosť. Krajský súd nariadil obvodnému pozemkovému úradu, aby v lehote do troch mesiacov rozhodol v reštitučnej veci sťažovateľa a uložil mu pokutu vo výške 1 000 eur. Ústavný súd, na ktorý sa sťažovateľ medzičasom obrátil, v auguste 2012 odmietol jeho ústavnú sťažnosť týkajúcu sa konania pred pozemkovým úradom pre nedostatok právomoci. Konštatoval, že sťažovateľ sa mal kvôli nečinnosti obvodného pozemkového úradu opätovne obrátiť na krajský súd. Napriek tomu, že sťažovateľ bol pri využití tohto opravného prostriedku už raz neúspešný, bol to krajský súd, ktorý mal v súlade § 246 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku právomoc pri žalobách tohto druhu. Ústavný súd ďalej v januári 2013 odmietol sťažovateľovu sťažnosť týkajúcu sa neprimeranej dĺžky konania pred krajským súdom ako zjavne neopodstatnenú.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - žaloba pre nečinnosť:

- ☞ Vláda v týchto prípadoch namietala, že sťažovatelia v súvislosti s reštitučným konaním pred správnymi orgánmi nevyčerpali dostupné vnútroštátne prostriedky nápravy. Argumentovala, že právomoc preskúmať dĺžku reštitučného konania pred pozemkovými orgánmi mal v zmysle § 250t Občianskeho súdneho poriadku všeobecný súd v rámci správneho súdnictva, a to prostredníctvom žaloby pre nečinnosť orgánu verejnej správy. Záver súdu o prípadných prieťahoch mohol ďalej slúžiť ako základ žaloby o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. V prípade neúspechu žaloby pre nečinnosť podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku bola daná právomoc ústavného súdu posúdiť prípadné porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Vláda sa preto domnievala, že sťažovatelia mali k dispozícii viacero účinných prostriedkov (preventívneho a/alebo kompenzačného charakteru), ktoré vo svojom súhrne vyhovovali požiadavkám vyplývajúcim z judikatúry Súdu.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy - žaloba pre nečinnosť:

- ☞ Súd uvedené argumenty vlády neuznal.
- ☞ Pripomenul, že v zmysle jeho judikatúry k článku 13 Dohovoru musí byť prostriedok nápravy voči neprimeranej dĺžke konania „účinný“, čo znamená, že musí umožniť urýchliť konanie alebo získať primerané odškodnenie za prieťahy, ktoré už nastali. Zároveň musí umožniť príslušnému orgánu posúdiť celkovú dĺžku napadnutého konania. Súd skonštatoval, že v týchto prípadoch mali sťažovatelia k dispozícii súbor prostriedkov nápravy, t. j. žalobu pre nečinnosť orgánu verejnej správy podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku, žalobu podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a ústavnú sťažnosť podľa článku 127 ústavy. **Vzájomný vzťah týchto prostriedkov nápravy vo vzťahu ku konaniam pred správnymi orgánmi sa Súdu vzhľadom na slovenskú právnu prax zdal čiastočne nejasný.**

Vyčerpanie prostriedkov nápravy – žaloba pre nečinnosť:

☞ Navyše bol presvedčený, že **taká kumulácia prostriedkov nápravy, ktorá zvyšuje počet súdnych konaní, vyvoláva pochybnosti o jej celkovej účinnosti.** Tieto pochybnosti znásobuje podľa neho aj fakt, že **oddeľovanie administratívnej a súdnej fázy konania nie je v súlade s prístupom Súdu, ktorý konania na účely hodnotenia ich dĺžky posudzuje ako celok.** Okrem toho Súd poukázal na to, že napriek tomu, že prostriedky nápravy podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku a zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci sú už dlhší čas súčasťou slovenského právneho poriadku, **zdá sa, že sa v praxi málo využívajú, čo sťažuje preukázanie ich skutočnej účinnosti a v niektorých existujúcich prípadoch sa ich využitie javilo ako neúčinné.** Súd tiež podotkol, že pokiaľ ide o súdnu fázu napadnutých reštitučných konaní, ústavný súd pri posudzovaní sťažností sťažovateľov nechal do úvahy celkovú dĺžku konaní. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti Súd dospel k záveru, že sťažovatelia nemali k dispozícii účinný prostriedok nápravy vo vzťahu k neprimeranej dĺžke reštitučných konaní, a preto došlo k porušeniu článku 13 Dohovoru v spojení s článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Vyčerpanie prostriedkov nápravy – žiadosť ministerstvu o prešetrenie vybavenia sťažnosti komorou exekútorov

☞ V ďalšom prípade ústavný súd odmietol prijať na konanie sťažnosť z dôvodu nevyčerpania prostriedku nápravy v podobe žiadosti na ministerstvo spravodlivosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti komorou exekútorov (*Vyskoč proti Slovensku republike*, rozsudok z 29. septembra 2015), a to napriek tomu, že takýto prostriedok nápravy sa z hľadiska judikatúry Súdu považuje za neúčinný (pozri *Pintér proti Slovensku*, rozsudok zo 14. decembra 2010, v ktorom Súd prostriedok nápravy podobného charakteru, konkrétne sťažnosť na notára, nepovažoval za účinný).

Neposúdenie celkovej dĺžky konania:

☞ V mnohých prípadoch ústavný súd neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch alebo súdoch. V ďalších prípadoch odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania už bolo vo veci rozhodnuté, avšak konanie nebolo právoplatne skončené z dôvodu doručovania rozhodnutia. Rovnako tak urobil v prípade, kedy vo veci už bolo rozhodnuté, avšak konanie prebiehalo naďalej v otázke trov konania. Súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry označil predmetný prístup ústavného súdu za príliš formalistický a nesúladný so zárukami článku 6 ods. 1 Dohovoru, tak ako ich interpretuje vo svojich rozhodnutiach Súdu (napr. rozsudok *Špatka proti Slovensku* z 15. decembra 2009, rozsudok *A. R. spol. s r. o. proti Slovensku* z 9. februára 2010, rozsudok *Zarembová proti Slovensku* z 23. novembra 2010, rozsudok *Sirotník proti Slovensku* z 21. decembra 2010, rozsudok *Bubláková proti Slovensku* z 15. februára 2011, rozsudok *Čičmanec proti Slovensku* z 28. júna 2016).

Nedostatočné primerané finančné zadosťučinenie za prietahy v konaní:

☞ Naďalej sa objavujú prípady, v ktorých výška primeraného finančného zadosťučinenia priznaného ústavným súdom za zistené prietahy v súdnom konaní nezodpovedala judikatúre Súdu (napr. rozsudok *Zongorová proti Slovensku* z 19. januára 2010, rozsudok *Đurech a ďalší proti Slovensku* zo 7. júla 2009), tak ako bolo uvedené už v časti týkajúcej sa straty statusu poškodenej osoby.

**Nedostatočná náprava za porušenie záruk
obsiahnutých v článku 5:**

Za nedostatočnú považoval opakovane Súd aj nápravu poskytnutú ústavným súdom za zistené porušenie záruk obsiahnutých v článku 5 Dohovoru v prípadoch *Aydemir proti Slovensku*, *Michalák proti Slovensku*, *Bruncko proti Slovensku*, *Kormoš proti Slovensku*, *Kováčik proti Slovensku*, *Žúbor proti Slovensku*, *Horváth proti Slovensku*, či *Šablíj proti Slovensku*. V prípade *Kormoš* sťažovateľ namietal podľa článku 5 ods. 1 Dohovoru, že jeho pozbavenie slobody po 24. januári 2005, kedy uplynula lehota, na ktorú bola jeho väzba predĺžená počas prípravného konania, bolo nezákonné, a že v tejto súvislosti nezískal od ústavného súdu primerané odškodnenie. Ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd porušil právo sťažovateľa, zaručené článkom 5 ods. 1 Dohovoru, pretože neexistovalo žiadne rozhodnutie, ktorým by bola väzba sťažovateľa po 24. januári 2005 predĺžená.

**Nedostatočná náprava za porušenie záruk
obsiahnutých v článku 5:**

Ústavný súd zrušil predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu a nariadil najvyššiemu súdu nahradiť sťažovateľovi trovy konania. Vo vzťahu k ďalšej sťažnosti ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd rozhodnutím z 15. júna 2005 porušil právo sťažovateľa podľa článku 5 ods. 1 Dohovoru. Ústavný súd zrušil predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu, priznal sťažovateľovi 100 000 Sk ako primerané finančné zadosťučinenie a prikázal najvyššiemu súdu nahradiť sťažovateľovi trovy konania. Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľa nemožno naďalej považovať za poškodenú osobu, pretože primerané finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom bolo podľa neho vzhľadom na význam práva na osobnú slobodu a dĺžku sťažovateľovej väzby, ktorá nebola pokrytá súdnym rozhodnutím, príliš nízke. V merite veci rozhodol o porušení článku 5 ods. 1 Dohovoru a sťažovateľovi priznal odškodnenie vo výške 12 000 eur.

Nedostatočná náprava za porušenie záruk obsiahnutých v článku 5:

V prípadoch *Bruncko*, *Kováčik* a *Žúbor* za analogické porušenie článku 5 ods. 1 ústavný súd sťažovateľom nepriznal žiadne primerané finančné zadosťučinenie. Súd takúto nápravu nepovažoval za dostatočnú a vyhlásil sťažnosti za prijateľné. V prípade *Bruncko* v merite veci rozhodol o porušení článku 5 ods. 1 Dohovoru a sťažovateľovi priznal odškodnenie vo výške 15 000 eur. Sťažovateľom v prípade *Žúbor* a *Kováčik* Súd nepriznal žiadne spravodlivé zadosťučinenie, pretože si uplatnili svoje nároky na priznanie spravodlivého zadosťučinenia oneskorene. V prípade *Šablíj* sťažovateľ namietal porušenie článku 5 ods. 4 Dohovoru, spočívajúceho v nedodržaní požiadavky „urýchlenosti“ konania pri rozhodovaní o zákonnosti väzby. Ústavný súd konštatoval v tomto ohľade porušenie práv sťažovateľa, avšak nepriznal mu žiadne finančné zadosťučinenie. Súd takúto nápravu nepovažoval za dostatočnú a vyhlásil sťažnosť za prijateľnú. V merite veci rozhodol o porušení článku 5 ods. 4 Dohovoru a sťažovateľovi priznal odškodnenie vo výške 2 380 EUR.

Právo poškodeného v trestnom konaní podľa čl. 6 ods. 1:

- ☞ V prípade *Javor a Javorová proti Slovensku* (rozsudok z 15. septembra 2015) sa sťažovatelia podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru sťažovali na porušenie ich práva na prerokovanie veci v primeranej lehote v trestnom konaní, v ktorom mali postavenie poškodených. Trestné konanie bolo uznesením vyšetrovateľa zastavené z dôvodu, že trestný čin nebol spáchaný a teda sa skončilo bez vznesenia obvinenia voči konkrétnej osobe.
- ☞ Ústavný súd ich sťažnosť odmietol v súlade so svojou judikatúrou z dôvodu, že sťažovatelia ako poškodení v trestnom konaní vedenom vo veci bez vznesenia obvinenia sa nemôžu domáhať vyslovenia porušenia svojho základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov.
- ☞ Súd sa nestotožnil s námietkou vlády, ktorá s odkazom na rozhodnutie ústavného súdu argumentovala, že až vznesenie obvinenia voči konkrétnej osobe je tým momentom, ktorý dáva možnosť poškodenému v trestnom konaní uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z nej robí „vec“, na ktorej prerokovanie bez zbytočných prieťahov má nárok. Súd nevidel žiaden dôvod na odchýlenie sa od svojej predchádzajúcej judikatúry, podľa ktorej sa garancie procesnej časti článku 6 Dohovoru aplikujú na nároky poškodených v trestnom konaní v Slovenskej republike a v tomto ohľade požívajú záruky článku 6 od momentu, kedy boli uplatnené.

Právo poškodeného v trestnom konaní podľa čl. 6 ods. 1:

- ☞ Na druhej strane však treba upozorniť aj na rozhodnutie Súdu v *Podhradský proti Slovensku* (rozhodnutie z 25. augusta 2015), v ktorom rozhodol v prospech Slovenskej republiky. Pán Podhradský žaloval Slovenskú republiku pre porušenie článku 6 Dohovoru z dôvodu neprimeranej dĺžky a nespravodlivosti trestného konania, v ktorom si ako poškodený uplatnil svoj nárok na náhradu škody. Námietkou sťažovateľa o neprimeranej dĺžke trestného konania sa zaoberal aj ústavný súd na základe sťažnosti podľa článku 127 ústavy, ktorá však bola vo vzťahu k podstatnej časti konania odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.
- ☞ Ústavný súd v zmysle príslušnej právnej úpravy poukázal na to, že sťažovateľ sa ako poškodený mohol domáhať ochrany na ústavnom súde až od momentu vznesenia obvinenia voči konkrétnej osobe. Preto dospel k záveru, že mal právomoc preskúmať len konanie nasledujúce po obvinení dvoch osôb v januári 2008. Následne, so zreteľom na úkony, ktoré vyšetrovateľ urobil po tomto dátume, ústavný súd dospel k záveru, že obdobie, ktoré bral do úvahy, a to 2 roky a 3 mesiace, nebolo neprimerane dlhé.

Právo poškodeného v trestnom konaní podľa čl. 6 ods. 1:

- ☞ Po preskúmaní konkrétnych okolností prípadu Súd vyhlásil sťažnosť za neprijateľnú.
- ☞ Súd prihliadol na argument vlády, ktorá poukazovala na znenie príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy, že nárok na náhradu škody je náležite podaný, ak je špecifikovaná osoba žalovaného, voči ktorej bol uplatnený, dôvod uplatnenia a jeho konkrétna výška. Keďže sťažovateľ v prvotných výpovediach nešpecifikoval žiadnu konkrétnu osobu, týmto momentom bol za okolností predmetného prípadu deň, kedy bolo vznesené obvinenie vo vzťahu k dvom konkrétnym osobám. Preto Súd uznal, že posudzovať rozhodovanie o sťažovateľovom uplatnenom nároku na náhradu škody v trestnom konaní možno počítať až od tohto dňa.
- ☞ Súd zistil, že sťažovateľ sa pred ústavným súdom nesťažoval na dĺžku trestného konania v štádiu konania pred súdom, ani na celkovú dĺžku konania. Z toho dôvodu Súd dospel k záveru, že sťažovateľ v tejto časti sťažnosti nevyčerpal vnútroštátne prostriedky nápravy v zmysle článku 35 ods. 1 Dohovoru. Pokiaľ ide o časť konania, ktorú preskúmal ústavný súd vo svojom rozhodnutí, Súd našiel v postupe vyšetrovateľa jedno ojedinelé štvormesačné obdobie nečinnosti, ale inak nezistil, že by v konaní dochádzalo k ďalším prieťahom.

Konanie pred ESLP :

- ☞ Sťažnosť môže byť vyhlásená za neprijateľnú bez jej oznámenia dotknutej vláde (väčšina sťažností je vybavených Súdom takto). Za neprijateľnú môže sťažnosť vyhlásiť už samosudca za predpokladu, že také rozhodnutie je možné prijať bez ďalšieho skúmania (zjavne neprijateľné sťažnosti). **Rozhodnutie samosudcu je konečné** (nie je proti nemu možné sa odvolať).
- ☞ V prípade, že k oznámeniu sťažnosti vláde dôjde, Súd ju vyzve na zaslanie stanoviska k prijateľnosti a podstate sťažnosti. Súd zároveň ponúkne stranám možnosť dosiahnuť urovanie sporu zmiernom. **Konanie o zmierní** je dôverné. V prípade, ak obe strany sporu súhlasia so zmiernym riešením prípadu, Súd navrhne podmienky zmiernu, t.j. spravidla navrhne sumu pokrývajúcu majetkovú škodu, nemajetkovú ujmu, ako aj náklady a výdavky, spolu s akoukoľvek daňou, ktorá môže byť sťažovateľovi vyrubená.

Konanie pred ESLP :

- ☞ Súd za určitých okolností (najmä v prípadoch týkajúcich sa otázky, ku ktorej sa viaže ustálená judikatúra Súdu - zväčša sťažnosť na neprimeranú dĺžku súdneho konania) môže vyciarknuť sťažnosť zo zoznamu sťažností aj na základe tzv. **jednostrannej deklarácie dotknutej vlády**, a to aj napriek želaniu sťažovateľa, aby sa pokračovalo v preskúmaní sťažnosti. Tento postup nastáva v tých prípadoch, keď vláda vyjadřila na rozdiel od sťažovateľa súhlas so zmiernym riešením prípadu a následne (po odmietnutí zmiernu zo strany sťažovateľa) v jednostrannom vyhlásení pripustila, že došlo k namietanému porušeniu Dohovoru a zaviazala sa v ňom sťažovateľovi vyplatiť primeranú náhradu. Suma tejto náhrady zodpovedá sume, ktorú navrhol Súd v súvislosti so zmiernym riešením prípadu zníženej o 10%.

Konanie pred ESLP :

Pokiaľ ide o rok 2017 vláda pristúpila vo väčšine sťažností týkajúcich sa namietaného porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote k uzavretiu zmiernu z dôvodu, že v týchto prípadoch:

- dĺžka namietaného konania nebola vzhľadom na doterajšiu judikatúru Súdu obhájitelná
 - ústavný súd v rozpore s existujúcou judikatúrou Súdu
1. neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch alebo súdoch, prípadne odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania už bolo vo veci rozhodnuté, avšak konanie nebolo právoplatne skončené
 2. podmienil podanie ústavnej sťažnosti predchádzajúcou sťažnosťou predsedovi súdu alebo ju odmietol z dôvodu, že sťažovateľ podal sťažnosť predsedovi dotknutého súdu iba formálne, bez toho, aby mal predseda súdu reálnu možnosť uskutočniť nápravu

Konanie pred ESLP :

3. odmietol ústavnú sťažnosť dôvodu, že sťažovateľ úspešne využil vyššie uvedený prostriedok nápravy a predseda súdu urýchlil konanie

4. nepriznal dostatočné finančné zadosťučinenie

Vo všetkých týchto prípadoch Súd už spolu s oznámením sťažnosti zaslal vláde aj návrhy vyhlásení o zmieri s určenou peňažnou sumou. V prípadoch, v ktorých sťažovatelia napriek ochote vlády nepristúpili na návrh o zmieri, vláda zaslala Súdu jednostrannú deklaráciu, v ktorej bolo možné pôvodne navrhnutú sumu znížiť o 10 %. Takto boli prípady uzavreté napriek vôli sťažovateľov pokračovať v sporovom konaní. Určené sumy sú vyplácané z rozpočtu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Konanie pred ESLP :

Problémy, ktoré Súd identifikoval v rozsudkoch vyhlásených v roku 2017 týkajúcich sa porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote:

- Súd kritizoval prístup ústavného súdu, ktorý vzhľadom na kratšie prieťahy než v prípadoch *Ištván a Ištvánová proti Slovensku* a *Komanický (č. 6) proti Slovensku* podmienil prijateľnosť ústavnej sťažnosti predchádzajúcou sťažnosťou na prieťahy v konaní predsedovi dotknutého všeobecného súdu (*Ivan proti Slovensku*, rozsudok z 27. júna 2017)
- v ďalších prípadoch Súd považoval výšku finančného zadostučinenia priznaného ústavným súdom za zistené prieťahy za nedostatočnú (*Cirnerová a ďalší proti Slovensku*, rozsudok z 27. júna 2017), alebo na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o tom, že dĺžka konania bola prehnaná (*Magát proti Slovensku*, rozsudok z 25. júla 2017)

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

V mnohých prípadoch ústavný súd **odmietol preskúmať hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov z dôvodu nedostatku právomoci.**

Skonštatoval, že podľa článku 127 ústavy je možné namietať len porušenie procesnoprávných princípov konania všeobecných súdov, ktoré sú zaručené v článkoch 46 až 50 ústavy. Vychádzajúc z uvedeného odmietol z dôvodu nedostatku právomoci sťažnosti, v ktorých sťažovatelia žiadali o preskúmanie hmotnoprávných aspektov rozhodovania všeobecných súdov.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Uvedený prístup ústavného súdu bol podrobený kritike už krátko po zavedení inštitútu ústavnej sťažnosti, keďže bráni tomu, aby došlo k meritórnemu preskúmaniu sťažností na porušenie hmotných práv, ktoré by malo za následok zrušenie rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú v súlade so zárukami Dohovoru a vyriešenie vecí na vnútroštátnej úrovni bez toho, aby štátu vznikali nežiaduce finančné záväzky z rozhodnutí Súdom (Kupcová, Z. – Pecníková, M. „Ústavný súd Slovenskej republiky a princíp subsidiarity“. *Justičná revue*, roč. 55, 2003, č. 6–7, s. 612–628; Valko, E. –Tomlaiová, A. „Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“. *Justičná revue*, roč. 56, 2004, č. 12, s. 1316–1329. Lalík, T. „Ústavný súd a dobiehanie judikatúry ESLP“. *Justičná revue*, roč. 62, 2010, č. 5, s. 609–611).

Súd tejto kritike dal za pravdu a spomínaný prístup ústavného súdu označil za **príliš formalistický a nemajúci oporu v ústavnom texte**.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Soltész proti Slovensku (rozsudok z 22. októbra 2013)

Súd rozhodol, že Slovenská republika porušila právo zaručené článkom 10 Dohovoru. V rozsudku nevytkol všeobecným súdom ich rozhodnutie ako také, ale kritizoval spôsob, akým k nemu dospeli. Mal za to, že sudy neposúdili vec podľa štandardov vyplývajúcich z článku 10 Dohovoru, keď sa nezaoberali otázkami verejného záujmu na zverejnení informácie a zachovaním rovnováhy medzi záujmom spoločnosti byť informovaný a záujmom jednotlivca na ochrane jeho povesti, ale sústredili sa len na dokazovanie pravdivosti zverejnenej informácie. Rovnako sa zdá, že nebola prikladaná pozornosť súdu (ne)prítomnosti dobrej viery na strane sťažovateľa, cieľu, ktorý sledoval zverejnením článku alebo iným kritériám relevantným pre posúdenie, či sťažovateľ konal v súlade s jeho „povinnosťami a zodpovednosťou“ v zmysle článku 10 ods. 2 Dohovoru.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Pokiaľ ide o procesné záruky obsiahnuté v článku 10 Dohovoru, Súd tiež skonštatoval, že na obranu svojich hmotných práv podľa článku 10 Dohovoru sťažovateľ podal sťažnosť podľa článku 127 ústavy. Ústavný súd však sťažnosť odmietol na základe premisy vychádzajúcej výlučne z jeho vlastnej judikatúry, podľa ktorej nebol tento prostriedok nápravy prípustný, ak sa nezistilo porušenie aplikovateľných procesných práv. Súd preto dospel k záveru, že právna ochrana, ktorú mal sťažovateľ na vnútroštátnej úrovni k dispozícii nespĺňala kritériá článku 10 Dohovoru.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

☞ Súd ďalej skonštatoval porušenie článku 10 Dohovoru v prípadoch *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 2) proti Slovenskej republike* a *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 3) proti Slovenskej republike*, v ktorých boli ústavné sťažnosti podané sťažujúcou spoločnosťou odmietnuté ako zjavne neopodstatnené. Aj v týchto prípadoch ústavný súd nezistil žiadnu ústavne relevantnú svojvôľu v odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov a riadil sa svojim názorom, že všeobecný súd môže byť nositeľom „sekundárnej zodpovednosti“ za porušenie základných práv a slobôd hmotného charakteru, len ak boli porušené ústavno-procesné pravidlá. Keďže v tomto prípade žiadne porušenie ústavno-procesných pravidiel nebolo namietané, ústavný súd uviedol, že nemôže byť porušené ani žiadne hmotné právo.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

- ☞ Ako vyplýva z vyššie uvedených rozsudkov, prístupom ústavného súdu sa znefunkčnila účinnosť Súdom inak všeobecne akceptovaného prostriedku nápravy v podobe ústavnej sťažnosti podľa článku 127 ústavy.
- ☞ Vo fáze posudzovania namietaného porušenia práv Súdom už nie je možné obhájiť rozhodnutia vnútroštátnych súdov takými argumentmi, ktoré sa priamo nenachádzajú v odôvodnení sporných rozhodnutí. Napríklad v rozsudku *Soltész proti Slovensku* Súd uviedol, že „...nemôže neuznať relevantnosť argumentov vlády z pohľadu Dohovoru a ňou navrhovaného posúdenia prípadu“. Konštatoval však, že tieto argumenty a posúdenie sú skutkovo a právne odlišné od argumentov a posúdení vnútroštátnych súdov.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

- ☞ *MAC TV s. r. o. proti Slovensku* (rozsudok z 28. novembra 2017)
Sťažujúca sa spoločnosť je vysielateľom televízneho programu JOJ PLUS. Posudzovaný prípad sa týkal glosy s názvom „Protokolárna ľútosť“, urobenej v televíznom vysielaní 12. apríla 2010 po páde lietadla, v ktorom cestoval zosnulý prezident Poľskej republiky Lech Kaczyński. Glosa končila slovami: „Je mi ľúto, ale ja Poliakov neľutujem. Ja im závidím.“ Po jej odvysielaní Rada pre vysielanie a retransmisiu začala proti sťažujúcej sa spoločnosti správne konanie, v ktorom dospela k záveru, že sťažujúca sa spoločnosť sa odvysielaním vyššie uvedenej glosy dopustila správneho deliktu porušením § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní tým, že spôsobom spracovania a prezentovaním obsahu glosy zasiahla do dôstojnosti zosnulého prezidenta Poľskej republiky Lecha Kaczyńskiego.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Rada pre vysielanie a retransmisiu na jednej strane uznala cieľ glosátora vyjadriť svoj názor a subjektívny postoj k spoločenskej a politickej udalosti prostredníctvom kritiky, sarkazmu a irónie, no na druhej strane považovala za problematický najmä obsah posledných dvoch viet glosy. Dospela k záveru, že spôsob, ktorým glosátor prezentoval svoj názor, teda jeho „neľútost“ nad smrťou poľského prezidenta, porušil povinnosť rešpektovať jeho ľudskú dôstojnosť. Podľa Rady pre vysielanie a retransmisiu miera sarkazmu a irónie v odvysielanej glose bola natoľko vysoká, že jej obsah a spôsob, akým bol názor autora prezentovaný, bol nevhodný a dehonestujúci zosnulého prezidenta. Sťažujúcej sa spoločnosti uložila pokutu 5 000 eur. Najvyšší súd potvrdil rozhodnutie Rady pre vysielanie a retransmisiu.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Sťažujúca sa spoločnosť sa domáhala ochrany svojich práv aj na ústavnom súde. Tento 27. júla 2011 odmietol sťažnosť sťažovateľky. Bol *inter alia* toho názoru, že vyššie uvedené orgány náležite vysvetlili svoje závery, bez prílišného vybočenia z primeranej interpretácie príslušných pravidiel a ustálenej praxe.

Ústavný súd poznamenal, že sporná glosa nevyjadrovala iba sarkazmus a kritiku politiky zosnulého prezidenta, ale tiež pozitívny postoj k jeho smrti. Táto samotná skutočnosť zasiahla do práva zosnulého prezidenta na ľudskú dôstojnosť, čo viedlo ústavný súd k záveru, že rozhodnutia vnútroštátnych orgánov neboli svojvoľné.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Čo sa týka námietky sťažujúcej sa spoločnosti podľa článku 10 Dohovoru (a článku 26 ústavy), ústavný súd opäť konštatoval, že všeobecný súd nemôže byť nositeľom „sekundárnej zodpovednosti“ za porušenie základných práv a slobôd hmotného charakteru, ak nedošlo k porušeniu ústavno-procesných pravidiel. Keďže sťažnosť týkajúca sa údajného porušenia ústavno-procesných pravidiel odmietol, musel tiež odmietnuť sťažnosť týkajúca sa údajného porušenia hmotnoprávneho ustanovenia.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Súd vo svojom rozsudku konštatoval, že zásah do práva sťažujúcej sa spoločnosti v tomto prípade nespĺňal podmienku nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti. Odvolal sa na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej sú hranice prípustnej kritiky pri politikoch omnoho širšie ako pri súkromných osobách. Nestotožnil sa s posúdením spornej glosy vnútroštátnymi orgánmi a vytkol im príliš úzko koncipovaný prístup, keď glosu podľa neho neposudzovali v širšom kontexte. Podľa názoru Súdu sporná glosa, vzhľadom na jej kontext, nepredstavovala zbytočný osobný útok alebo urážku Lecha Kaczyńskiego. Aj keď skutočne obsahovala sarkastický tón neschvaľujúci politiku zosnulého prezidenta, jej názov poukazoval na rozdvojenie medzi ľudskými aspektmi zosnulého prezidenta a novinárovým názorom na jeho politiku.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Podľa Súdu, aj keď boli výrazy použité v glose expresívne („...rusofóbneho Lecha Kaczyńskiego, ..., symbol krajiny, kde sa ľudia, ktorí nie sú heterosexuálni bieli katolícki Poliaci, rodia za trest.“) stále sú v rámci akceptovateľnej miery štylistického zveličenia, použitého na vyjadrenie novinárovho názoru na politický smer, ktorý zosnulý prezident reprezentoval. Glosa neprekročila hranice slobody prejavu.

Súd ďalej k argumentom vlády o tom, že cieľom uloženej sankcie bola nielen ochrana osobnosti zosnulého prezidenta, ale aj všeobecná ochrana práv a slobôd iných pred nenávisťnými alebo inak neakceptovateľnými prejavmi, podotkol, že takéto zdôvodnenia sa v rozhodnutiach vnútroštátnych orgánov neobjavili a jeho úlohou je sústrediť sa na preskúmanie záverov vnútroštátnych orgánov. Z rovnakého dôvodu nevezal do úvahy argument vlády, že v tomto prípade je potrebné zohľadniť ďalší faktor, a to, že glosa bola odvysielaná vo veľmi krátkom čase po tragédii.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

Súd si napokon všimol, že Rada pre vysielanie a retransmisiu začala konanie z vlastnej iniciatívy, bez toho, aby sa na ňu so žiadosťou o ochranu osobnostných práv zosnulého prezidenta obrátili jeho príbuzní alebo poľskí obyvatelia či poľské orgány. Poukázal aj na to, že rovnako ako v iných prípadoch, ústavný súd neposkytol sťažujúcej sa spoločnosti ochranu jej práv z dôvodu jeho názoru, že ústavnou sťažnosťou sa nie je možné domôcť výroku o porušení základných práv a slobôd hmotného charakteru, ak zároveň nedošlo k porušeniu ústavno-procesných pravidiel. Na základe uvedených úvah rozhodol, že článok 10 Dohovoru bol porušený. Pokiaľ ide o otázku spravodlivého zadosťučinenia, sťažujúca sa spoločnosť požadovala 5 000 eur z titulu majetkovej škody, 100 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a 6 900 EUR z titulu nákladov a výdavkov. Súd jej priznal 5 000 eur z titulu majetkovej škody, predstavujúcej pokutu, ktorá jej bola uložená na vnútroštátnej úrovni, ďalej 5 850 eur z titulu nemajetkovej ujmy a 6 900 EUR z titulu nákladov a výdavkov, vo zvyšku nároky zamietol.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

V súvislosti s výkonom rozsudkov *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 2) proti Slovensku* a *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 3) proti Slovensku* predsedníčka ústavného súdu informovala Kanceláriu zástupcu SR pred Súdom o aktuálnom prístupe ústavného súdu v týchto otázkach.

Podľa jej vyjadrenia ústavný súd zmenil svoju judikatúru tak, aby bola v súlade s judikatúrou Súdu. V tomto kontexte odkázala napríklad na uznesenia sp. zn. III. ÚS 484/2015 zo 6. októbra 2015 alebo I. ÚS 536/2015 z 25. novembra 2015, v ktorých ústavný súd sťažnosť odmietol po tom, čo preskúmal závery najvyššieho súdu v napadnutých rozsudkoch a neobmedzil sa na odmietnutie sťažnosti iba z dôvodu, že podľa ustálenej judikatúry všeobecný súd nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru.

Hmotnoprávne aspekty rozhodovania všeobecných súdov

☞ Aj v prípade sťažností sterilizovaných rómskych žien sa ústavný súd nezaoberal podstatou sťažnosti sťažovateľiek podľa hmotnoprávnych ustanovení Dohovoru a skúmal len procesné aspekty prípadu. Súď takýto prístup ústavného súdu vyhodnotil ako nadmerne formalistický (pozri napríklad rozhodnutie *V.C. proti Slovensku* zo 16. júna 2009, či rozsudok *N.B. proti Slovensku* z 12. júna 2012). Súď sťažnosti vyhlásil za prijateľné a posúdil ich v merite veci konštatujúc porušenie práv sťažovateľiek.

Odlišná prax všeobecných súdov

Súd v niektorých prípadoch vytkol ústavnému súdu, že sa nezaoberal argumentmi sťažovateľov o odlišnej praxi všeobecných súdov.

V prípade *Vrabec a ďalší proti Slovensku* (rozsudok z 26. marca 2013) sťažovatelia okrem iného podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru namietali, že zamietnutie ich nároku na vrátenie pôdy najvyšším súdom bolo svojvoľné a v rozpore s princípom právnej istoty, pretože najvyšší súd nebral do úvahy svoju odlišnú prax v iných obdobných prípadoch, v ktorých rozdielne rozhodol o tom, či pôda vyvlastnená podľa vyhlášky č. 15/1959 Zb. spadá pod zákon č. 503/2003 Z. z. Súd vo svojom rozsudku poukázal najmä na to, že ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov bez toho, aby sa týmto argumentom zaoberal, hoci v inom prípade ústavný súd judikoval, že odchýlky v praxi najvyššieho súdu sú v rozpore s princípom právnej istoty. **Tým, že ústavný súd sa v prípade sťažovateľov nezaoberal ich argumentom týkajúcim sa nejednoznačnej judikatúry najvyššieho súdu, konal v rozpore s ich právom na spravodlivé konanie**, a preto došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Odlišná prax všeobecných súdov

☞ V prípadoch *Mráz a ďalší proti Slovensku a Borovská a Forrai proti Slovensku* (rozsudky z 25. novembra 2014) sťažovatelia, vlastníci pozemkov v Košiciach, ktoré boli v 80-tych rokoch vyvlastnené za účelom výstavby tenisového areálu, podali začiatkom 90-tych rokov proti mestu Košice a súkromnému prevádzkovateľovi športoviska žaloby, ktorými si uplatnili svoje práva k pozemkom pod športovým areálom a žiadali o úpravu ich vzťahov s odporcami. Ich žaloby boli zamietnuté na základe rôznych dôvodov. Sťažovatelia sa následne obrátili na ústavný súd, kde namietali odlišnú súdnu prax. Poukazovali na rozsudky o žalobách vlastníkov iných pozemkov pod tým istým športovým areálom, ktoré mali rovnaký skutkový i právny základ, ale konania o nich skončili s iným výsledkom. Ústavný súd ich sťažnosti v rokoch 2010 až 2011 ako zjavne neopodstatnené odmietol, pričom sa nezaoberal ich argumentmi o nesúlade súdnej praxe.

Odlišná prax všeobecných súdov

V roku 2012 v inom prípade týkajúcom sa pozemku pod tým istým areálom, sa však už ústavný súd k problému nesúrodnej súdnej praxe v danej oblasti vyjadril a konštatoval porušenie základných práv sťažovateľov.

Pred Súdom sa sťažovatelia sťažovali, že **rozhodnutia súdov v ich prípade boli svojvoľné**. Poukazovali na to, že vlastníci pozemkov pod rôznymi časťami toho istého športového areálu, teda osoby v tej istej skutkovej i právnej situácii, majúce navyše rovnakých právnych zástupcov a teda i rovnaké podania na súd, sa domohli vo vnútroštátnych konaniach, prebiehajúcich približne v rovnakom období, troch rôznych typov súdnych rozhodnutí. Súd sa s tvrdeniami sťažovateľov v tomto ohľade stotožnil, poukázal najmä na **zásadné a dlhotrvajúce rozpory v súdnej praxi a márnú snahu sťažovateľov o využitie zjednocovacieho mechanizmu prostredníctvom ústavnej sťažnosti**. Konštatoval, že **takýto výkon súdnictva zásadne ohrozuje dôveru verejnosti v súdny systém a dospel k záveru, že takýto stav právnej neistoty je v rozpore so zárukami, ktoré vyplývajú z práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru**.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

☞ V prípade *Adam proti Slovensku* (rozsudok z 26. júla 2016) sa sťažovateľ, namietajúc porušenie článku 3 a 13 Dohovoru, sťažoval na zlé zaobchádzanie políciou počas zadržania, na nedostatočné vyšetrenie jeho tvrdení a na absenciu účinného prostriedku nápravy v tomto ohľade. Namietal tiež porušenie článku 14 v spojení s článkami 3 a 13 Dohovoru z dôvodu, že jeho rómsky pôvod bol údajne rozhodujúcim faktorom pri zlom zaobchádzaní, ktorému bol vystavený počas zadržania a že bol aj dôvodom, pre ktorý nedošlo k riadnemu vyšetrovaniu.

☞ Prípacom sťažovateľa sa zaoberal aj ústavný súd na základe ústavnej sťažnosti podľa článku 127 ústavy, ktorý sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom konštatoval, že sťažovateľ nemá právo na to, aby bola tretia osoba trestne stíhaná, a že právo podať trestné oznámenie zahŕňa iba právo na to, aby sa ním orgány činné v trestnom konaní zaoberali a poznamenal, že sťažovateľ sa na údajné zlé zaobchádzanie nesťažoval ani pred vyšetrovateľom, ani v sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

Pokiaľ ide o namietané porušenie článku 3 Dohovoru, Súd akceptoval vysvetlenie vlády a uvádzané zlé zaobchádzanie nepovažoval za preukázané, preto konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 3 Dohovoru v jeho hmotnej časti.

Bol však toho názoru, že sťažovateľove tvrdenia boli dostatočne hodnoverné na to, aby boli príslušné orgány povinné vyšetriť ich súlad s požiadavkami článku 3 Dohovoru. Vnútroštátnym orgánom vytkol, že namiesto vyšetrovania sťažovateľových tvrdení o zlom zaobchádzaní z vlastnej iniciatívy preniesli dôkazné bremeno na sťažovateľa, neuskutočnili žiadne kroky s cieľom odstrániť nezrovnalosti v jednotlivých verziách týkajúcich sa príčin opuchu na sťažovateľovom líci, a že časť trestného oznámenia bola bez ďalšieho vysvetlenia odmietnutá a tejto časti jeho sťažnosti nevenoval pozornosť ani ústavný súd. Súd preto konštatoval porušenie článku 3 Dohovoru v jeho procesnej časti.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

Súd nepovažoval za nevyhnutné samostatne posudzovať námietku podľa článku 13 Dohovoru. Pokiaľ ide o namietané porušenie článku 14 Dohovoru, Súd túto časť sťažnosti považoval za zjavne nepodloženú. Konštatoval, že tvrdenia sťažovateľa mali vážny a všeobecný charakter, neobsahovali žiadne individuálne prvky, ktoré by bolo možné pričítať policajtom alebo by boli iným spôsobom spojené s okolnosťami sťažovateľovho prípadu, a že sťažovateľ nepreukázal, že by zaobchádzanie s ním počas jeho zadržania a následné vyšetrovanie boli diskriminačné.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

COMPCAR, s. r. o. proti Slovensku, PSMA, spol. s r. o. proti Slovensku a DRAFT-OVA, a.s. proti Slovensku (rozsudky z 9. júna 2015)

Sťažovatelia sa sťažovali, že zrušením právoplatných a vykonateľných rozsudkov v ich prospech najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom na podnet druhého z účastníkov konania boli porušené ich práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie a osobitne princíp právnej istoty), resp. aj práva podľa článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (právo na pokojné užívanie majetku).

Súd vo svojich rozsudkoch poukázal na všeobecné princípy vyplývajúce z jeho judikatúry. Uviedol, že jedným zo základných prvkov vlády práva je princíp právnej istoty, ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované. Odklon od tohto princípu je odôvodnený iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť právoplatné a záväzné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná na účely nápravy základných väd.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

Táto právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému. Za základné vady Súd považuje justičné omyly alebo závažné vady súdneho konania, zneužitie právomoci, zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva alebo akékoľvek iné závažné dôvody vyplývajúce zo záujmov spravodlivosti. Pri aplikácii uvedených princíпов na predmetné prípady sa Súd nestotožnil s právnymi názormi generálneho prokurátora, najvyššieho súdu, ani ústavného súdu a dospel k záveru, že ani v jednom prípade neboli dané také skutočnosti, ktoré by bolo možné považovať za ospravedlniteľné dôvody pre zrušenie právoplatných a vykonateľných rozsudkov. Konštatoval, že zásah spočívajúci v zrušení právoplatných a vykonateľných rozsudkov bol v rozpore s princípom právnej istoty, ako aj rovnosti zbraní a rozhodol preto o porušení článku 6 Dohovoru.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

V prípade *DRAFT-OVA, a. s. proti Slovensku* Súd navyše poukázal na argumenty sťažujúcej sa spoločnosti, že v prípade akéhokoľvek závažného procesného pochybenia bol žalovanému priamo dostupný prostriedok nápravy v podobe dovolania. Kým v prípadoch *COMPCAR, s. r. o. proti Slovensku* a *PSMA, spol. s r. o. proti Slovensku* vnútroštátne konania v čase rozhodovania Súdu stále prebiehali, v prípade *DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike*, v ktorom bola sťažujúcou sa spoločnosťou vznesená aj námietka porušenia článku 1 Protokolu č. 1, bolo konanie na vnútroštátnej úrovni právoplatne skončené. Súd v tomto ohľade vo svetle svojich záverov podľa článku 6 konštatoval, že pri zásahu do majetkových práv spoločnosti nebola zachovaná spravodlivá rovnováha a sťažujúca sa spoločnosť musela niesť individuálne a neprimerané bremeno. Rozhodol preto, že bol porušený článok 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

V súvislosti s výkonom týchto rozsudkov predsedníčka ústavného súdu zaslala Kancelárii zástupcu SR pred Súdom vyjadrenie, podľa ktorého ešte pred vydaním predmetných rozsudkov ústavný súd uznesením z 18. marca 2015 prijal zjednocujúce stanovisko. V tomto zjednocujúcom stanovisku odkázal na judikatúru Súdu, podľa ktorej bola opodstatnenosť použitia mimoriadneho opravného prostriedku pre účely zrušenia súdneho rozhodnutia a prípustnosť odklonu od zachovania princípu právnej istoty uznaná v prípadoch, keď v priebehu konania došlo k závažným procesným pochybeniam konajúcich súdov, t. j. k vadám konania, avšak nie v prípadoch odlišného hodnotenia skutkového stavu a odlišných skutkových a právnych záverov niektorého z účastníkov konania oproti skutkovému a právnomu posúdeniu vyslovenému súdom v rámci riadneho konania.

Prípady, v ktorých Súd na rozdiel od ústavného súdu dospel k záveru o porušení práv

V rozhodovacej činnosti ústavného súdu, nasledujúcej po právoplatnosti predmetných rozsudkov Súdu, sa už odzrkadlili vyššie spomínané princípy. Nálezom I. ÚS 349/2015 z 19. januára 2016 ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru postupom najvyššieho súdu, ktorý neuplatnil ústavne konformný výklad § 243e Občianskeho súdneho poriadku, keď na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora podrobil prieskumu postup a právoplatné rozsudky nižších súdov, ktoré následne zrušil, nezohľadňujúc pritom skutočnosť, že v danej veci mohol sám účastník konania prostredníctvom dovolania dosiahnuť nápravu, resp. zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon. Uzneseniami I. ÚS 72/2016 z 3. februára 2016, I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016 alebo III. ÚS 113/2016 z 24. februára 2016 ústavný súd odmietol sťažnosti jednotlivých sťažovateľov podľa článku 127 ústavy, v ktorých namietali porušenie svojich práv najvyšším súdom, pretože odmietol mimoriadne dovolania generálneho prokurátora podané v ich prospech. Vo všetkých troch prípadoch sa ústavný súd stotožnil so závermi najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovatelia sami mohli využiť mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mali k dispozícii (dovolanie) a dosiahnuť tak nápravu vo svojej veci.

Porušenie práva na spravodlivé súdne konanie pred ústavným súdom

Vyskytli sa aj prípady, v ktorých Súd dospel k záveru o porušení práva na prístup k ústavnému súdu, či porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie pred ústavným súdom. Okrem medializovaného rozsudku z 20. novembra 2012, ktorým skonštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru v prípade *Harabin proti Slovensku*, z dôvodu, že o jeho disciplinárnom previnení nerozhodoval nestranný súd, možno spomenúť rozsudok *Đurđović a Trančíková proti Slovensku* zo 7. októbra 2015. Súd v ňom skonštatoval porušenie práva na spravodlivé konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v konaní pred ústavným súdom (odmietnutie sťažnosti z dôvodu, že nebolo podané dovolanie a po podaní sťažnosti po vyčerpaní dovolania bola sťažnosť odmietnutá pre zmeškanie lehoty).

Rozsudky Súdu - rok 2018

Štvrtecký proti Slovensku (rozsudok z 5. júna 2018)

Sťažovateľ bol v októbri 2006 obvinený z vydierania a vzatý do väzby. Trestné stíhanie sťažovateľa bolo niekoľko krát rozšírené o ďalšie skutky. V júni 2008 bola podaná obžaloba, ktorá sa týkala spolu 18 obžalovaných a 16 trestných činov. Počas prípravného konania a konania pred súdom bol sťažovateľ vo väzbe, ktorá bola opakovane predĺžená. Dňa 23. júna 2010 ho Špecializovaný trestný súd uznal vinným zo založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, viacerých skutkov vydierania, hrubého nátlaku a podvodu a odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov. Sťažovateľ sa v auguste 2010 so sťažnosťou obrátil aj na ústavný súd. Namietal, okrem iného, že jeho väzba nebola ďalej odôvodnená, že trvala neprimerane dlhý čas, a že najvyšší súd v uznesení z júna 2010 (zamietajúcom sťažnosť proti rozhodnutiu o predĺžení väzby) neodpovedal na všetky argumenty uvedené v sťažnosti.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Ústavný súd v decembri 2011 nálezom konštatoval porušenie práv sťažovateľa podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru z dôvodu, že hoci najvyšší súd podrobne skúmal námietky týkajúce sa dôvodov väzby, neodpovedal na jeho ostatné argumenty. Ústavný súd zrušil toto uznesenie a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie. Nepovažoval za potrebné posúdiť zvyšok sťažnosti, vrátane námietky podľa článku 5 ods. 3 Dohovoru týkajúcej sa dĺžky väzby.

Sťažovateľ na Súde žaloval Slovenskú republiku pre porušenie článku 5 ods. 3 Dohovoru ohľadne neprimeranej dĺžky jeho väzby. Sťažoval sa tiež na porušenie článku 5 ods. 5 Dohovoru namietajúc, že na vnútroštátnej úrovni nemal možnosť domôcť sa odškodnenia za porušenia jeho práv podľa článku 5 ods. 3 Dohovoru.

Rozsudky Súdu - rok 2018

- ☞ Čo sa týka prijateľnosti sťažnosti, Súd sa nestotožnil s argumentáciou vlády, že sťažovateľ vzhľadom na nález ústavného súdu stratil status poškodenej osoby. Nestotožnil sa ani s námietkou vlády, že sťažovateľ formuloval ústavnú sťažnosť z augusta 2010 iba proti najvyššiemu súdu a neidentifikoval všetky orgány zodpovedné za údajné porušenie jeho práv a teda nevyčerpal vnútroštátne prostriedky nápravy. Súd v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že ústavný súd v októbri 2010 prijal časť sťažovateľovej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, vrátane námietky ohľadne dĺžky jeho väzby, pričom sťažnosť z uvedeného dôvodu neodmietol. Sťažnosť podľa článku 5 ods. 3 Dohovoru preto vyhlásil za prijateľnú.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Pokiaľ ide o podstatu sťažnosti, Súd poznamenal, že dĺžka väzby sťažovateľa predstavovala viac ako 3 a pol roka. Uznal, že dôvodné podozrenie, že sťažovateľ spáchal trestné činy, z ktorých bol obvinený, sa zakladalo na presvedčivých dôkazoch a pretrvávalo počas celého konania vedúceho k jeho odsúdeniu. Súd ďalej skúmal, či ďalšie dôvody, ktorými vnútroštátne orgány odôvodňovali väzbu sťažovateľa, boli „relevantné“ a „dostatočné“. Konštatoval, že hlavným dôvodom väzby až do 27. mája 2010 (kedy už boli všetci svedkovia vypočutí súdom), bola obava, že sťažovateľ bude mariť trestné konanie pôsobením na svedkov a kontaktovaním ďalších páchateľov. Súd uznal, že obavy z kolúzie vyplývajúce z povahy trestnej činnosti sťažovateľa skutočne existovali a odôvodňovali väzbu sťažovateľa z tohto dôvodu v predmetnom období. Navyše v septembri 2007 vnútroštátne orgány rozšírili dôvody väzby sťažovateľa aj na obavy z možného pokračovania v trestnej činnosti.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Ďalej poznamenal, že od 27. mája 2010 do 23. júna 2010 bola obava z možného pokračovania v trestnej činnosti jediným dôvodom väzby sťažovateľa a v tomto období sa vnútroštátne sudy odvolávali na ochranu poškodených a svedkov. Súd vyjadril názor, že vzhľadom na povahu údajnej trestnej činnosti, najmä metódy násilia a vydierania, boli tieto dôvody aj v neskoršom štádiu konania pred súdom opodstatnené. Ďalej konštatoval, že vnútroštátne orgány pri odôvodňovaní väzby sťažovateľa poukazovali na konkrétne skutkové okolnosti prípadu, pričom nepoužívali „všeobecnú a abstraktnú“ argumentáciu a nemožno ani tvrdiť, že by predlžovali väzbu z identických dôvodov alebo rozhodovali formalisticky. Odôvodnenie súdov odrážalo stav vyšetrovania a neskôr súdneho konania a svedčilo o tom, že vnútroštátne sudy si overili, či dôvody väzby zostali opodstatnené. Súd preto dospel k záveru, že dôvody pre väzbu sťažovateľa v prípravnom konaní boli „relevantné“ a „dostatočné“ počas celého obdobia jeho väzby.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Pokiaľ ide o otázku, či vnútroštátne orgány postupovali v trestnom konaní proti sťažovateľovi s „osobitnou starostlivosťou“, Súd poukázal na značnú zložitnosť konania, rozsiahle dokazovanie, početné pojednávania a doručovanie predvolaní rôznym stranám. Konanie si tiež vyžadovalo individuálne stanovenie trestnej zodpovednosti množstva obžalovaných v súvislosti s rôznymi trestnými činmi. V prípravnom konaní, ktoré trvalo rok a 8 mesiacov, boli kontinuálne odhaľované a vyšetrované nové trestné činy, tri krát rozšírované obvinenia proti sťažovateľovi, bolo vypočutých množstvo svedkov a podozrivých a použité početné ďalšie opatrenia pri vyšetrovaní, ktoré zdá sa boli nevyhnutné. V konaní pred súdom sťažovateľ zostal vo väzbe ďalšie dva roky, pričom súdne konanie pozostávalo z 51 pojednávacích dní, pojednávanie bolo nariaďované pravidelne tak, aby boli dodržané zákonné lehoty pre prípravu obhajoby a zároveň vnútroštátny súd prijal preventívne opatrenia na zabránenie možného marenia súdneho konania tým, že bol sťažovateľovi ustanovený náhradný obhajca a uložením poriadkových pokút. Súd nezistil žiadne prieťahy alebo nedostatky v konaní, ktoré by naznačovali, že vnútroštátne orgány nepostupovali s „osobitnou starostlivosťou“. Dospel preto k záveru, že nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 3 Dohovoru. Vzhľadom na tento záver zároveň vyhlásil námietku podľa článku 5 ods. 5 za neprijateľnú.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Smolko proti Slovensku (rozsudok z 29. marca 2018)

Sťažovateľom bol sudca Martin Smolko. Sťažoval sa na porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote v konaní o jeho tzv. antidiskriminačnej žalobe, teda v konaní o určenie, že jeho odmeňovanie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom na Okresnom súde Bratislava I. Konanie sa začalo na základe žaloby podanej v máji 2008 a v čase rozhodovania Súdu stále prebiehalo. Pred podaním sťažnosti na tento medzinárodný súdny orgán sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd, ktorý jeho sťažnosť v apríli 2016 odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť. Súd vo svojom rozsudku odmietol predbežnú námietku vlády, ktorá tvrdila, že na posudzované konanie sa článok 6 ods. 1 neaplikuje. V tomto ohľade poukázal na to, že sťažovateľom uplatnený nárok na rovnaké zaobchádzanie vnútroštátne právo pozná a spája s ním procesné právo na súdnu ochranu pred zásahmi doň, ako aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Pokiaľ ide o podstatu veci, Súd konštatoval, že dĺžka konania, ktorá v tomto prípade predstavovala viac ako 9 rokov a 9 mesiacov na dvoch stupňoch, nespĺňa požiadavku „primeranej lehoty“. Vzhľadom na uvedené došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Súd priznal sťažovateľovi ako spravodlivé zadosťučinenie 2 000 eur. Rozsudok vyhlásil výbor troch sudcov a nadobudol právoplatnosť okamihom jeho vyhlásenia.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Rozsudok Súdu z 9. januára 2018, ktorým rozhodol spoločne o prípadoch

Drahoš a ďalší proti Slovensku

Martinovičová a ďalší proti Slovensku

Rauscher-Nehwalger proti Slovensku

Gálfy a ďalší proti Slovensku

Mišík a ďalší proti Slovensku

Slávik a ďalší proti Slovensku

Palinay a ďalší proti Slovensku

a Pitrunová a ďalší proti Slovensku

Rozsudky Súdu - rok 2018

Sťažovatelia sú vlastníkami bytov, v ktorých sa uplatňovala regulácia nájomného a nebolo ich možné prenajímať za trhových podmienok. Sťažovatelia v týchto prípadoch predovšetkým tvrdili, že zásah do ich práva na pokojné užívanie majetku v podobe regulácie nájomného na nich uvalil neprimerané bremeno, pre ktoré neexistovalo žiadne opodstatnenie. Ďalej tvrdili, že v rozpore s článkom 14 Dohovoru, zakazujúcim diskrimináciu, boli znevýhodnení oproti vlastníkom iných bytov.

Súd akceptoval námietku vlády a z procesných dôvodov odmietol sťažnosť v rozsahu, v akom bola podaná Cirkevným zborom Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Bratislava Staré mesto vo vzťahu k obdobiu pred 6. februárom 2013 a tiež v rozsahu, v akom bola podaná uvedeným sťažovateľom vo vzťahu k bytu č. 11 na Panenskej ulici č. 27 v Bratislave. Vo zvyšku vyhlásil sťažnosti za prijateľné.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Pokiaľ ide o podstatu sťažností, Súd odkázal na svoje závery uvedené v rozsudkoch *Bittó a ďalší proti Slovensku* z 28. januára 2014, *Mečiar a ďalší proti Slovensku* z 10. januára 2017, ako aj v ďalších obdobných prípadoch. V nich už posúdil slovenský systém regulácie nájomného ako kontrolu užívania majetku, ktorá **má právny základ v príslušných právnych predpisoch a uznal, že systém regulácie nájomného je „v súlade so všeobecným záujmom“**. Pri posudzovaní primeranosti tohto opatrenia však konštatoval, že regulované nájomné je podstatne nižšie ako trhové nájomné za porovnateľné byty, na ktoré sa regulácia nevzťahuje a dospel k záveru, že **neboli zohľadnené záujmy sťažovateľov vrátane ich práva na dosahovanie výnosov z majetku**.

Podľa názoru Súdu, štátne orgány **nedodržali spravodlivú rovnováhu medzi všeobecným záujmom spoločnosti a ochranou majetkových práv sťažovateľov, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva na pokojné užívanie majetku sťažovateľov, zaručeného článkom 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru**.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Ďalej rozhodol, že prípady nevyvolávajú samostatnú otázku z hľadiska článku 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie).

Pokiaľ ide o otázku spravodlivého zadosťučinenia, sťažovatelia požadovali spolu 35 737 581,13 eur ako majetkovú škodu. Ďalej sťažovatelia požadovali z titulu nemajetkovej ujmy 50 000 eur pre každého z nich. Napokon požadovali 653 061,44 eur ako náhradu trov konania.

Súd im priznal spolu 3 628 380 eur z titulu majetkovej škody aj nemajetkovej ujmy a 197 310 eur ako náhradu nákladov a výdavkov. Zvyšok nárokov zamietol.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Súd v rozsudku *Bittó a ďalší proti Slovensku* z 28. januára 2014 zaviazal Slovenskú republiku uskutočniť aj všeobecné opatrenia, konkrétne zaviesť vnútroštátny prostriedok umožňujúci odškodnenie vlastníkov bytov v dôsledku uplatňovania systému regulovaného nájomného. Kritériá výpočtu odškodnenia však z jeho rozsudku neboli jasné; Súd nezobral do úvahy v tomto ohľade znalecké posudky predložené stranami a určil sumu pre každého sťažovateľa, ktorá pokrýva majetkovú škodu aj nemajetkovú ujmu bez akéhokoľvek zdôvodnenia, ako ju vypočítal. V ďalších prípadoch preto Slovenská republika opakovane žiadala Súd o konkretizáciu kritérií a uvedenie kalkulácie, podľa ktorej Súd priznáva odškodnenie v týchto prípadoch, aby bolo možné tento spôsob použiť ako základ pre vytvorenie vnútroštátneho prostriedku nápravy (aby sa štát vyhol situácii, keď síce vytvorí nejaký prostriedok na získanie odškodnenia, avšak Súd v prípadných neskorších prípadoch vyhlási, že poskytované odškodnenie je príliš nízke).

Rozsudky Súdu - rok 2018

Vzhľadom na to, že Súd napriek uvedeným žiadostiam nekonkretizoval svoj výpočet odškodnenia dostatočne do takej miery, aby bolo možné získať jasný návod pre vnútroštátnu právnu úpravu, Slovenská republika uprednostnila aj v ostatných analogických prípadoch vyriešenie vecí pred Súdom, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že veľká väčšina vlastníkov sa už obrátila na tento medzinárodný súdny orgán. Komunikácia medzi dotknutými rezortmi spravodlivosti, dopravy a financií o tejto otázke však naďalej prebieha. Na podobné problémy týkajúce sa nedostatočného odôvodnenia rozsudkov Súdu v prípadoch skonštatovaného porušenia majetkových práv majúciich pôvod v právnej úprave a s tým spojené problémy výkonu takýchto rozsudkov opakovane poukazujú nielen dotknuté členské štáty, ale aj odbor výkonu rozsudkov Súdu Sekretariátu Výboru ministrov Rady Európy.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Schram proti Slovensku (rozsudok z 23. októbra 2018)

Sťažovateľ namietal, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z marca 2015 sa nekonalo urýchlene. Vo veci konal prokurátor, Okresný súd Bratislava IV a Krajský súd v Bratislave. V júni 2015 sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd, ktorý jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie v časti, v ktorej smerovala proti okresnému súdu. V náleze z 21. júna 2016 ústavný súd posúdil časť konania pred okresným súdom, ktoré trvalo 44 dní a konštatoval porušenie práva sťažovateľa zaručeného článkom 5 ods. 4 Dohovoru. Nepriznal mu však žiadne odškodnenie, ani náhradu trov právneho zastúpenia, keďže dospel k záveru, že konštatovanie porušenia práva sťažovateľa bolo dostatočným zadosťučinením.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Sťažovateľ na Súde žaloval Slovenskú republiku pre porušenie článku 5 ods. 4 Dohovoru a tvrdil, že konanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby nespĺňalo požiadavku „urýchlenosti“ konania. Ďalej sa sťažoval na porušenie článku 5 ods. 5 Dohovoru namietajúc, že mu na vnútroštátnej úrovni nebolo priznané žiadne finančné odškodnenie za porušenie jeho práva pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Namietal tiež porušenie článku 13 Dohovoru, zaručujúceho právo na účinný vnútroštátny prostriedok nápravy, vo vzťahu k jeho námietke podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru. Súd uznal jednu z námietok vlády a vyhlásil časť sťažnosti týkajúcu sa konania pred prokurátorom za neprijateľnú, keďže sťažovateľ proti tejto fáze konania nenamietal vo svojej ústavnej sťažnosti. Posúdil sťažnosť týkajúcu sa konania pred okresným súdom a krajským súdom, ktoré trvalo spolu **2 mesiace a 13 dní. Toto obdobie považoval Súd za neprimerane dlhé a nespĺňajúce požiadavku „urýchlenosti“ konania. Ústavný súd sťažovateľovi v tomto ohľade neposkytol odškodnenie, vďaka ktorému by sťažovateľ stratil postavenie obete porušenia Dohovoru.** Súd preto sťažnosť vyhlásil za prijateľnú a následne konštatoval, že došlo k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru. Vzhľadom na tento záver už nepovažoval za nevyhnutné samostatne posudzovať námietky podľa článku 5 ods. 5 a článku 13 Dohovoru. Súd priznal sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 eur. Rozsudok vyhlásil výbor troch sudcov a nadobudol právoplatnosť dňom jeho vyhlásenia.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Visy proti Slovensku (rozsudok zo 16. októbra 2018)

Sťažovateľ je obchodníkom patriacim k veľkej rakúskej finančnej a priemyselnej skupine. Na základe obchodnej dohody mal sťažovateľ kanceláriu v Bratislave a tá sa nachádzala na tej istej adrese ako obchodné priestory iných právnických osôb patriacich do tej istej skupiny. Proti sťažovateľovi nebolo formálne vznesené žiadne obvinenie, no pre podozrenia z investičného podvodu, zneužitia dôverných informácií a ďalších trestných činov prebiehalo v Rakúsku vyšetřovanie rôznych transakcií, do ktorých bol zapojený. V rámci tohto vyšetřovania požiadala rakúska prokuratúra slovenské orgány o prehliadku obchodných priestorov v Bratislave a zaistenie dokumentov relevantných pre vyšetřovanie. V roku 2009 bola vykonaná prehliadka priestorov a boli zaistené obchodné dokumenty a pamäťové nosiče na uchovávanie informácií, nájdené aj v sťažovateľovej kancelárii, ktoré boli odovzdané rakúskym orgánom.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Nálezom zo 7. decembra 2010 ústavný súd rozhodol, že v dôsledku prehliadky priestorov a zaistenia vecí došlo k porušeniu práva sťažovateľa na pokojné užívanie majetku, práva na rešpektovanie súkromného života a práva na súdnu a inú právnu ochranu. Konštatoval, že príkaz na prehliadku priestorov a zaistenie vecí bol vydaný vo vzťahu k obchodným priestorom iného subjektu a nevzťahoval sa na priestory a veci patriace sťažovateľovi. Ústavný súd vyslovil, že povinnosťou generálnej prokuratúry bolo bezodkladne požiadať rakúsku stranu o vrátenie vecí zaistených v kancelárii a v trezore patriacich sťažovateľovi a zakázal prokuratúre pokračovať v porušovaní sťažovateľových práv. Na základe tohto nálezu generálna prokuratúra požiadala rakúske orgány o vrátenie nezákonne zaistených predmetov s cieľom ich vrátenia sťažovateľovi. Vo februári 2012 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava I vydalo uznesenie o vrátení vecí sťažovateľovi, v ktorom boli tieto veci identifikované ako šesť kusov nosičov. Dňa 7. marca 2012 o 9.10 hod. boli nosiče vrátené sťažovateľovmu právnenmu zástupcovi, a o 9.15 hod. v rovnaký deň boli všetky opäť zaistené s odkazom na medzicasom vydané nové dožiadanie rakúskych orgánov z apríla 2011.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Sťažovateľ podal sériu sťažností, ktorými v prvom rade namietal, že mu neboli vrátené všetky predmety, ktoré mu patrili a boli pri prehliadke v roku 2009 zaistené, a že generálna prokuratúra sa nepresvedčila, či všetky kópie z nosičov, vyhotovených rakúskymi orgánmi, boli zničené a v druhom rade protestoval proti opätovnému zaisteniu vecí zo 7. marca 2012. Všetky sťažovateľove podania boli zamietnuté. Sťažovateľ nakoniec podal novú ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdil, že nezaistením úplného súladu s nálezom ústavného súdu zo 7. decembra 2010 a opätovným zaistením vrátených nosičov slovenské orgány porušili viaceré jeho práva, vrátane práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie, práva na pokojné užívanie majetku a práva na účinný prostriedok nápravy. Ústavný súd 16. mája 2013 sťažnosť odmietol.

Na Súde sťažovateľ namietal, že nové zaistenie nosičov, na ktorých sa nachádzali okrem iného aj informácie o poskytovaní právnych služieb, na ktoré sa vzťahuje ochrana komunikácie medzi advokátom a klientom, bolo nezákonné a neprimerané a ako také porušilo právo na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie podľa článku 8 Dohovoru. Ďalej tvrdil, že v tomto ohľade nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy, ktorý mu zaručuje článok 13 Dohovoru.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Vo svojom rozsudku Súd uviedol, že kľúčovou skutočnosťou, ktorú je potrebné v tomto prípade posúdiť, je opätovné zaistenie šiestich kusov nosičov, v súvislosti s ktorými nebolo spochybnené, že obsahovali obchodné informácie a vzťahovala sa na ne dôvernoscť vzťahu medzi advokátom a klientom. **Súd skonštatoval, že tento zásah do práva chráneného článkom 8 Dohovoru spĺňal podmienku súladu so zákonom, keďže bol vykonaný na základe dožiadania rakúskej strany v rámci justičnej spolupráce a v súlade s príslušnými ustanoveniami právnych predpisov a sledoval legitímny cieľ, pretože zaistenie bolo vykonané v rámci vyšetrovania trestnej činnosti.**

Pokiaľ ide o „nevyhnutnosť v demokratickej spoločnosti“, Súd podotkol, že opätovné zaistenie sa zakladalo na dožiadaní rakúskej prokuratúry a nebolo ani v Rakúsku, ani na Slovensku podrobné súdnej kontrole. Čo sa týka sťažovateľovej námietky, že vzhľadom na to, že sa opätovné zaistenie uskutočnilo bezprostredne po vrátení príslušných nosičov jeho advokátovi, bol zbavený možnosti sa s ním spojiť a riadne uplatňovať svoje práva, Súd neakceptoval argument vlády, podľa ktorej bolo slobodnou vôľou sťažovateľa nezúčastniť sa na vrátení nosičov.

Rozsudky Súdu - rok 2018

Súd poznamenal, že predvolanie na vrátenie nosičov sa nezmieňovalo o žiadnom opätovnom zaistení, ktoré malo vzápätí nasledovať. Súd ďalej zdôraznil, že prokuratúra ani ústavný súd sa nezaoberali sťažovateľovou námietkou, že opätovne zaistené nosiče obsahovali informácie chránené dôvernosťou vzťahu medzi advokátom a klientom. Aj keď si Súd bol vedomý toho, že opätovné zaistenie bolo len predbežným opatrením za účelom použitia opätovne zaistených vecí v trestnom konaní vo veci samej v Rakúsku, a že v prípade odovzdania týchto vecí rakúskej strane má sťažovateľ možnosť uplatniť si svoje práva pred týmito orgánmi, považoval za podstatné, aby ochrana práv zaručených Dohovorom bola skutočná a účinná. **Slovenská republika bola podľa neho povinná takúto ochranu práv sťažovateľovi poskytnúť.** Nakoľko však vnútroštátne orgány neposkytli relevantné a dostatočné dôvody na zamietnutie sťažnosti sťažovateľa v súvislosti s opätovným zaistením nosičov, tento zásah Súd nepovažoval za primeraný sledovanému legitímnemu cieľu, a teda nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Rozhodol, že článok 8 Dohovoru bol porušený. Námietku podľa článku 13 Dohovoru Súd nepovažoval za potrebné samostatne skúmať. Pokiaľ ide o spravodlivé zadosťučinenie, sťažovateľ požadoval 100 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy. Náhradu trov konania nepožadoval. Súd mu priznal 2 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a zvyšok nároku zamietol.

62